

FORMA MINORUM

Assisi Szent Ferenc Naphimnuszának gondolatai nyomán

Mottó: „A valóság keresztény felfogása szerint az egész teremtés rendeltetése Krisztus misztériuma által valósul meg, aki jelen van az összes dolog kezdetétől fogva: „Minden általa és érte teremtett” (Kol 1,16). János evangéliumának prologusa (1,1–18) Krisztus teremtő tevékenységét isteni szóként (logosz) mutatja be. De ez a prologus meglepő kijelentést tesz: ez a szó „testté lett” (Jn 1,14). A Szentháromság egyik személye beilleszkedett a teremtett kozmoszba, osztozott annak sorsában egészen a keresztségig. A világ kezdete óta, de különösen is a megtestesüléstől fogva a természeti valóság egészében – rejtett módon – Krisztus misztériuma működik anélkül, hogy csorbítaná annak autonómiáját. (Ferenc pápa: Laudato si’ 99. pont)

Minthogy közvetlen közel kerültünk a ferencesség által különösen is szeretett ünnephez, a karácsonyhoz, ezért igyekszünk annak mély tartalmát néhány gondolattal életszerűvé érlelni a mindennapjaink számára. Bár tudjuk, hogy a misztérium megfeythetetlen dilemmák elé állít, mégis azt reméljük, hogy nem értelmetlen, amit a Szentlélek sugallatára teszünk.

Itt is, mint oly sokszor – hiszen ferencesek vagyunk – Assisi Szent Ferentől kölcsönzünk gondolatokat.

Mindenható, fölséges és jóságos Úr

Csak az igazi bűnbánó tud ilyen megszólításra jutni. Aki bűneinek mélységét átérzi és az önerőből való talpra állás lehetetlenségének biztos megtapasztalt tudását átélte, tudja azt, hogy az Úr valóban mindenható. Mert lám, Ő mégis talpra állt.

Az a mindenhatóság, ami egyben a jóságos Úr fölségét is megmutatja, az bizony egy olyan Isten, Akit nem csupán a logikai készségünkkel ragadunk meg, hanem Aki valóban a mindenség Ura, hiszen az egész mindenséget Ő teremtette. S mert Szent Ferenc teljes átadottsággal szerette a teremtett világot, ezért minden megnyilvánulásában dicsőretre készítette a Teremtő irányában. Ezért mondja, hogy:

„Tiéd a dicsőret, dicsőség és imádás
És minden áldás.”

Mert pontosan meg tudja különböztetni a természet és minden teremtett gyönyörűségeen felfejlő istenarc mögött a teremtő Istent. Aki nem azonos mindazokkal a megnevezhetetlen csodákkal, ami teremtésében újra meg újra megszólít. Tehát Szent Ferenc misztikus kapcsolata

97.

2016. november

Komáromi János:
Assisi Szent Ferenc Naphimnuszának
gondolatai nyomán

Dr. Papp Miklós:
Mit üzen ma Szent Miklós?

Karácsony
A római Santa Maria Maggiore-bazilika
üzenete

Sarokkő
Pilinszky János írásából

Barsi Balázs Breviárium (részlet)

Komáromi János:
Lelkünk képzésére –
Kiáltás az életért

Szent Kalkuttai Teréz Anya
levele

Dr. Kühár Flóris OSB:
A lélek szemével
A 2020-as Eucharisztikus Kongresszusra
készülve

Olivier Clément:
Értelmet találni az életünknek (részlet)

Bruno Ferrero:
Az anyóka, aki Istent várta

a teremtő Istennel semmilyen szinten nem keverhető össze, különösen nem azonosítható a panteisztikus istenfelfogással, amelyekben a természet, illetve a minket körülvevő világ összességében maga az Isten jelenik meg. Ezért van az, hogy Ferencet az ünneplés szentjeként is tiszteljük, mert miközben pontosan tudja, hogy a teremtett világ minden ízében a Teremtőjére utal, aközben az Isten jelenléte indítja ünneplésre. Még véletlenül sem gondol arra, hogy egy-egy kimagaslóan szép természeti jelenség elegendő volna arra, hogy ünnepet éljünk át. Hiszen az ünnep mindig epiphania. Isten nélkül nincs ünnep.

Szeretném nagyon nyomatékosan hangsúlyozni, hogy a mi ünnepeink és ünneplésünk ugyanúgy, mint Szent Ferencnél is, csak az teheti kiemelt idővé, ha magával Istennel találkozunk. Minden egyéb ünnepnek nevezett idő rendezvény, ami ugyanúgy igen sok tevékenységet igényel, mint az ünnep, csak legtöbb esetben a békétlenséget növeli, és így nem könnyíti az életet, hanem kifejezetten nehezíti, sőt, egy idő után ellehetetleníti.

Minden egyedül Téged illet, Fölség
És nem méltó az ember, hogy nevedet kimondja

Ferenc minden élményét, ami a szerető Isten teremtéséből következően a teremtésben megnyilvánuló szeretet megtapasztalását adja, arra készíti, hogy ezt a felfoghatatlan misztériumot megfelelő alázattal közelítve, méltatlanságának tudatában átélje a végtelen szeretet gazdagságát. Tehát nem mondhatjuk véletlennek, hogy szentünk így folytatja:

Áldott légy, Uram, s minden alkotásod,
Legfőképpen urunk-bátyánk, a Nap,
aki a nappalt adja
és aki reánk deríti a Te világosságod.

Mint látjuk, teljesen egyértelmű Szent Ferencnél, hogy a teremtő Isten és az Ő alkotása annyira szorosan összetartozik, hogy mindenről az alkotó és annak dicsérete jut az eszébe. Ez a fajta egyhegyűség, vagy – ahogy néha mi szoktunk fogalmazni nem mindig pozitív vonatkozásban – együgyűség, eszünkbe juttatja azt a megfejthetetlenül mély bibliai állítást, hogy „benne teremtett minden”. T.i. Krisztusban, a második isteni személyben. Márpedig ha benne és általa teremtődött a világ, akkor az örök Logoszban teremtett világ logosz-szerúsége a világban is fellelhető. Ezért írja Szent Pál is a Római Levél 1,20-ban: „ami benne (Istenben) láthatatlan: örök ereje és isteni mivolta, a világ teremtése óta művei alapján értelemmel felismerhető.”

Ebben a vonatkozásban érdemes a patrisztika egyik legnagyobb – igaz, hogy többek által vitatott – személyiségének, Origenésznek a teremtésről elmondott homíliájából is idézni: „Mi más volna a mindenség kezdete, ha nem Jézus Krisztus, a mi Urunk és mindenek Üdvözítője (vö. 1Tim 4,10), az egész teremtés elsőszületője (Kol 1,15)? Tehát a kezdetben, vagyis Igéjében alkotta Isten az eget és a földet, ahogy János evangélista is azt mondja Evangéliumának bevezetőjében: 'Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige. Ő volt kezdetben Istennél. Minden általa lett és nélküle semmi sem lett.' (Jn 1,1-3). Nem beszél itt egyfajta időbeni kezdetről, hanem azt mondja, hogy kezdetben, vagyis az Üdvözítőben lett az ég, a föld és minden, ami lett.” (Origenész: A betű öl, a szellem éltet. Tizenhat homília a Teremtés könyvéhez. Paulus Hungarus-Kairosz – 1999. 9. old.)

Talán ezért mondhatja Ferenc, hogy a Nap reánk deríti magának az Istennek a világosságát. Tehát ebben a világosságban, ami itt a földön a minket körülvevő környezetben is egyértelműen átélhető megfelelő nézéssel – szemszögből –, befogadó készséggel, bizony ünneppé nemesíti ezeket az alkalmakat. S jön az átnemesítő ujjá teremtő felismerés:

És szép ő és sugárzó, nagy ragyogással ékes:
A Te képed, Fölséges.

Aquinói Szent Tamás teológiai zsenialitása az Egy, Igaz és Jó Isten kápráztató bemutatása mellett már a kor másik egyházmegőrző és egyházat megújító, egészen más irányú – de nem kevésbé zseniális szentjének – megnyilatkozásában kiegészül.

A szépség, mint az egy, igaz és jó isteni tulajdonságokkal egyenértékű isteni tulajdonság jelenik meg Szent Ferenc egész életében. Ehhez meg igen szorosán kötődik a kép. A nem ábrázolható Isten, mert Krisztusban megmutatta önmagát, ezért, mint ahogy Tőle tudjuk, az Atyát is láthatóvá – ismerhetővé tette. S mert a Logosz testté lett és köztünk lakott, ezért a teremtett világ újjáteremtésében a szépségen átragyog az Isten arca. Talán elsősorban ezért rendezte meg Szent Ferenc Greccióban az első betlehemet. Ezzel egészen sajátos módon indította útjára a misztagógikus katekézist és egyben adott felbecsülhetetlen segítséget az ünnepléshez.

Hiszen „Az üdvösség szerint jelekben megjelenített misztériumainak befogadásához nagyon jó út a liturgikus év követése. A lelkipásztorok legyenek gondosak abban a ’misztagógikus’ katekézisben, melyet az egyházatyák annyira becsültek, s amely segít a liturgia szavainak és mozdulatainak megértésében, elvezeti a hívőket a jelektől a misztériumokhoz, és ahhoz, hogy egész életük elmerüljön bennük.” (Szent II. János Pál: Maradj velünk, Urunk kezdetű apostoli levele az Eukarisztia évére – Szent István Társulat 2004, 15. old.)

Mint látjuk, a pápa levelében, amit az Eukarisztia évének méltó megünneplésének buzdítására írt, hangsúlyosan kiemeli a misztagógikus katekézis fontosságát, ahol szent jelek segítségével a liturgikus évhez igazodva a misztériumhoz közelebb kerülhetünk. Ezért is kell gondosan vizsgálnunk a Szent Ferenc által kezdeményezett betlehemi játékot.

Ezt az eseményt nekünk, akik Szent Ferenc meghívottjaiként az Ő példájának megfelelően kívánjuk követni Jézus Krisztust, egészen különös gonddal kell megismernünk és jelentőségét megragadnunk. Mert bizony egyáltalán nem lehetetlen, hogy az Egyház megújításának egyik mozzanatát szemlélhetjük ebben a cselekményben.

Azzal igyekszem még érthetőbbé tenni mondandómat, hogy Celanói Tamást segítségül hívva, szeretném felhívni a figyelmet Szent Ferenc ünneplési módjára. „Ünnepelt itt az egyszerűség, vigadozott a szegénység, felmagasztaltatott az alázatosság, és Greccio mintegy új Betlehemmé alakult át.” (Első életrajz 91. old.)

Mint látjuk, nem a hely fogja meghatározni ünnepünket, hanem az ünneplésünk helyez Greccióba vagy Betlehembe és a mennyországba.

Komáromi János

Dr. Papp Miklós: Mit üzen ma Szent Miklós?

Szent Miklós ünnepén a cipőmet még mindig kirakom, mindegy hány éves vagyok. Szent Miklós emlékéből nem szabad jópofa gyerekünnepet csinálni, üzenete van a felnőttek számára is.

Kirakom a cipőmet, mert jót tesz a felnőtt lelkemnek.

A cipőt üresen kell kitenni. Ez várakozást jelent. Kívülről, Isten emberétől, mástól kerül bele az ajándék.

Végso soron az egész életünk várakozó cipő.

A boldogságért sokat lehet gürcölni, de végso soron Isten ajándéka. Kell az erőfeszítés, az ész tervezése, az állhatatos munka, de a boldogság ajándék. A Léttől kerül az én cipőmbé. A modern embernek olyan jót tesz, ha Mikuláskor kirakják a cipőjét. Sok tárgyunk, javunk, pénzünk van, sok hatékony tudományunk, eredményes gyógyításunk, politikai hatalmunk, felsrófolt érzelmünk, de ez még nem minden. Ez még mind nem a boldogság. Az üresen kitett cipő, az alázat gesztusa. Megteszem, ami rajtam múlik, de a beteljesedés rajtam túlról érkezik.

Sok mai ember gögösen pöffeszkedik a létezők, a tárgyi javak, a szellemi tudás halmazán, és mégsem boldog. A létezők síkján meg kell tenni, ami rajtunk múlik, ki kell tenni a cipőt, de a beteljesedés, a boldogság önmagamon túlról érkezik. A lét teljessége nincs énbennem. Minden levegővétel, minden falat kenyér, minden baráti és szerelmes szeretet, minden üres cipő erre figyelmeztet. Az ember nem elég önmagának. De a teljességet önerőből nem képes elérni. Nem más ez, mint az alapvető szegénységünk beismerése.

Üres a cipőnk! Koldul a kezünk.

Nem véletlenül áll a nyolc boldogság élén alaptételként a szegénység boldogsága. Kiteszem a cipőm, még ha idősebb fejjel is. S ahogy idősödöm, újra és újra ki kell tennem a cipőm, újra és újra üresen. Istenünk nem tud adni, a Mikulás nem tud édességet hozni, ha tele a cipő. Az üresen kitett cipő a feledés fontosságát juttatja eszembe. Tudni kell feledni! Milyen sokan nem tudnak feledni, nem tudják feledni, hogy szüleik bünt követtek el, a pedagógus egyszer régen igazságtalan volt velem, vagy a papbácsi csúnyán nézett rá. Olyan jó nem feledni, mert akkor nem is kell megbocsátani. Olyan jó áldozatnak lenni, akivel a múltban valaki jól elbánt. És sajnáljon mindenki, és nem tudok talpra állni, és van mentségem és mindenki engem segítsen. Áldozatnak lenni, hálás szerep. Én azt hiszem, tudni kellene feledni a múlt tudását is. Elképesztően sok tudás, beszéd, igazság ragad ránk. Néha olyannak érzem a fejem, mint egy faliújság, amin vélemények, idézetek, mondatok vannak. Hogyan szóljon a végtelen intelligencia? Ha tele a fejem a múlt tudásával, hogyan legyek élően nyitott a mai nap kegyelmére, ha a tegnapot monitorozza az emlékezetem? Az üres cipő a feledés kötelességét hívja elő. Nem tud élni a ma csodájának, akinek tele a cipője a múlt emlékeivel, idegességeivel, sérelmeivel. Ahogy meglepetés a cipőben a Mikulás ajándéka, úgy meglepetés a mai nap. A mai kézfogás, a mai munka öröme, a mai kávé, a mai zene. Hagyom meglepni magam. Hagyom, hogy Istenünk megleljen. Soha nem a tegnapi Istenünk jön el. Nem a tegnapi istenérzést szeretném fölmelegíteni, hanem ma, maiként jön, és látogat meg engem.

Mikulás ünnepén kiteszem a cipőmet.

Isten emberét, Szent Miklós püspököt várom. Miklós egy olyan ember volt, akit a világ nem tud elfeledni. Csinálhatnak belőle bohócfigurát, északi télapót, mesehöst, de nincs még egy ilyen szent, aki így szíven ütötte volna világot. Minden családba eljut valahogy Szent Miklós emléke. Felidéznek a tetteit, életét utánozzák, jóságát megjelenítik a gyermekek felé, s közben nekem úgy tűnik olykor, hogy a lényeg sikkad el.

Miért tette Miklós, amit tett? Mi volt az indítéka?

Nem szabad ezen elsikkadni, mert akkor csinálunk Szent Miklóból mesészerű télapót, ártalmatlan gyerekhőst, mintha a valódi élethez, a felnőttek súlyos világához Miklósnak semmi köze nem lenne.

Mi az indítéka? Miklós azért tett jót, szerette a gyermekeket és a felnőtteket, azért osztotta szét gazdag örökségét, azért védte az igazságot, mert az Isten embere volt. Ha Miklós mögül kilopjuk Istent, a lényegét lopjuk ki az ünnepből.

Ahogy a karácsonyból, ha kilopjuk Istent, akkor marad a béke, a család, a fogyasztás, a lakomázás, a vásárlás ünnepe.

Miklós püspökben az indíték a lényeg. Őbenne már megszületett az az isteni szeretet, akire mi karácsonykor várunk. Benne már győzött a szeretet.

Karácsony – A római Santa Maria Maggiore-bazilika üzenete

Valahányszor betérek Róma zajos utcáiról jövet a Santa Maria Maggiore-bazilikába, a zsoldáros felszólítása ötlík eszembe: „Hallgassatok el és lássátok!” (Zsolt 46,11). Hacsak nyáron éppen nem rohannak át a templomon a turistacsoportok és nem csinálnak abból is utcát, e templom titokzatos homályából halk felszólítás hangzik el az elcsendesedésre, magunkba szállásra és szemlélődésre, melyben a hangoskodó hétköznap mintegy magától válik jelentéktelenné. Úgy tűnik, mintha az évszázadok imádkozása most is jelen volna itt, hogy minket is magával vigyen az útra. A lélek csendesebb tartományai, melyeket egyébként a gondok és a mindennapi teendők sodró áradata maga alá temet, felszabadulnak, ha átadjuk magunkat a templom nyugodt életritmusának és ráhagyatkozunk üzenetére.

De mi is ez az üzenet? Aki így teszi fel a kérdést, azt máris az a veszély fenyegeti, hogy kivonja magát az alól a különös hívás alól, amely őt itt, ebben a templomban szeretné elérni. Kijelentését nem lehet gyorsan lehívható lexikon-válasszá átalakítani. Az üzenethez tartozik,

hogy a vallatások keresztüzéből való kilépést követeli meg, és ehelyett olyan elidőzésre hív, melyben a szív hallása és látása nyílik ki; olyan elidőzésre, mely a gyorsan megkaparintható, de aztán ugyancsak el is dobható dolgokon túlvezet. Ezért szeretném én Önöket – formulákba és fogalmakba foglalt válasz helyett – arra felkérni, hogy velem együtt e templom két képét szemléljék meg, és miközben így előttük időznek, velük mondassák el maguknak azt, amit én csak hiányosan tudok szavakba foglalni.

Itt van leelőször is valami, ami nagyon figyelemreméltó. Ez a templom a karácsony temploma. Mint építmény az angyal felhívását akarja nekünk továbbítani, mely először a pásztoroknak szólt: „Ne féljete! Nagy örömet hirdetek nektek és az egész népnek: Ma született az Üdvözítő Dávid városában. Ő a Messiás és az Úr...” (Lk 2,10). E templom varázsa azt sugallja, hogy a mi válaszuk is azonos legyen a pásztorokéval: „Menjünk át Betlehembe! Hadd lássuk a történeteket, amiket az Úr hírül adott nekünk.” (Lk 2,15).

Úgy gondolná az ember, hogy a szent éjszakát ábrázoló képnek e templom főhajójának és folyosóinak közepén kellene állnia. Valójában ez így is van, és ugyanakkor még sincs így.

A templomhajó mindkét hosszanti oldalfalán látható mozaikok úgyszólván az egész történelmet az emberiségnek a Megváltó felé való meneteléseként ábrázolják. Középen, a diadalív felett, a folyosók végső célpontjánál, ahol Krisztus születését kellene ábrázolni, ott ehelyett csak egy üres trónt, és rajta egy koronát, egy uralkodói palástot és egy keresztet találunk. A lábzsámolyon párnaként a történelem batyuja hever, hét vörös fonállal összekötve. Az üres trón, a kereszt és annak lábánál a történelem – ez hát a karácsonyt ábrázoló képe ennek a templomnak, amely Róma Betlehemje akart és akar lenni. Vajon miért? Ha e kép mondanivalóját meg akarjuk érteni, akkor először is tartsuk szem előtt, hogy a diadalív a kripta fölött áll, mely eredetileg annak a betlehemi barlangnak az utánzataként épült, melyben Krisztus világra jött. Itt tisztelték azt az ereklyét, melyet a hagyomány a betlehemi jászolnak tart. Itt a történelem nagy körmenete a mozaikok pazar pompájával leszállni kényszerül a barlangba, az istállóba, a képek lehullanak a valóságba. A trón üres, mert az Úr leszállt az istállóba. A központi mozaik, amely felé az összes többi tart, olyasmis csak, mint egy kéz, amelyet felénk nyújt valaki, hogy megmutassa a helyet, ahol a képekről le kell ugranunk a valóságba. E nagy terem ritmusa hirtelen megváltozik, amikor a mozaikokon megjelenített antik művészet legmagasabb csúcsáról közvetlenül a barlangistálló mélységébe taszít bennünket.

Az elcsendesedés ebben a több évszázados épületben, a meghatódottság látványának szépségétől és nagyszerűségétől, a Nagynak, az egészen másnak, az örökkévalónak sejtelmes megérintése az első élmény, amit az ezzel a templommal való találkozás nyújt nekünk. Ez az a nemes, magasztos érzés, melyre éppen ma szükségünk van. De ez még nem minden. Szép álmom, gyorsan tovatűnő, kötelezettség nélküli és ezért erőtlen érzés maradna csupán, ha nem volnánk készek a következő lépésre – a hit igenjének kimondására. Csak ennek kimondása után válik egy további tény is nyilvánvalóvá: a barlang ugyanis nem üres. Tulajdonképpen kincse nem az ereklye, melyet ott betlehemi jászolként őriznek. Igazi kincse a Krisztus születését ünneplő éjféli mise. Csakis ebben történik meg végérvényesen a valóságba való átmenet. Csak ebben értünk el a karácsonyt ábrázoló képhez, amely már nem is kép többé. Ha e templom üzenetétől engedjük magunkat eddig elvezetni, csak akkor számít ismét újnak az üzenet: ma született nektek a Megváltó. Igen, valóban ma.

Ilyen gondolatokkal fordulhatunk most a Santa Maria Maggiore-templom egy másik képe felé, melyet szeretnék Önöknek röviden bemutatni – jelesül azt az ősrégi Mária-képet, melyet a „Salus populi Romani” címfelirattal a Borghese kápolnában őriznek. Hogy a látogatóhoz – hozzánk – intézett szavait megértsük, gondoljunk még egyszer vissza e templom fő

mondanivalójára. Ez a szentély a karácsony titkának temploma – mint mondtam –, amelyet mintegy védőburokként építettek a betlehemi istálló köré, mely itt a maga részéről a világ és Isten Egyházának képeként fogható fel; de ugyanakkor minden képi ábrázolást és pusztán esztétikai értéket igyekszik felülmúlni.

Valaki azt az ellenvetést tehetné, hogy ez végül is nem a karácsony temploma, tehát nem Krisztus temploma, hanem Máriáé, Róma és egyáltalán a Nyugat első Mária-temploma. Az effajta ellenvetés egyben azt is elárulná, hogy az így okoskodó az Egyház Mária-tiszteletének és a karácsony titkának épp a lényegét nem értette meg. A karácsonynak a keresztény hit belső szerkezetében igen sajátos jelentősége van. Nem úgy ünnepeljük ezt, mint ahogy egyébként a nagy emberek születésnapjára emlékezünk, mert hiszen Krisztushoz fűződő viszonyunk is egészen más, mint a nagy emberek iránt tanúsított tiszteletünk. Ami irántuk érdeklődést kelt, az az alkotásuk: leírt gondolataik, műalkotásaik, az intézmények, melyeket hátra hagytak. Ez az életmű az övéké és nem az anyjuké, akik csak annyiban érdekelnek bennünket, amennyiben a mű értelmezéséhez adalékokkal szolgálhatnak.

Krisztus azonban nemcsak a műve miatt, azért, amit tett, fontos nekünk, hanem mindenekelőtt azért, ami volt és ami most is – személye teljességében. Más Ő nekünk, mint akármelyik ember, mert Ő nemcsak ember, mert Őbenne a föld és az ég lép egymással érintkezésbe, és így benne Isten mint ember megérintható számunkra. Az egyházatyák Máriát a szent Földnek nevezték, amelyből Krisztus mint ember, testet öltött, és az a csodálatos, hogy Isten Krisztusban örökre kapcsolatban marad a földdel.

Ugyanezt a gondolatot Szent Ágoston egyszer így fejezte ki: Krisztus nem akart magának emberi atyát, mert istenfiúságát láthatóvá akarta tenni; viszont emberi anyát akart magának: „A férfi nemet akarta felvenni és magához méltónak tartotta, hogy a női nemet anyjában tisztelje... Ha a férfi Krisztus a női nem ajánlása nélkül jelent volna meg, akkor a nőknek kételkedniük kellene létjogosultságukban... Ő azonban mindkettőt tisztelte, mindkettőt ajánlotta, mindkettőt felvette. Asszonytól született. Ne keseredjete el, férfiak: Krisztus magához méltónak tartotta, hogy férfi legyen. Csak semmi kétségbeesés asszonyok!: Krisztus magához méltónak találta, hogy asszonytól szülessék. Az üdvösség elnyerésében mindkét nem közreműködik: kell a férfiasság is, a nőiesség is – a hitben már nincs közöttük különbség.”

Fogalmazzuk ezt meg még egyszer másképpen: az üdvösség drámája nem úgy íratott meg, hogy Máriának le kell játszania egy szerepet, hogy aztán lelépjen a színről, mint olyan valaki, akinek véget ért a szövege. Az asszonyból történő megtestesülés nem olyan szerep, mely rövid időn belül véget ér, ez Isten maradandó együttléte a földdel, az emberrel, velünk, akik „a föld” vagyunk. Ezért a karácsony Mária és egyben Krisztus ünnepe is.

Egy igazi, karácsonynak szentelt templom Mária-templom kell, hogy legyen. Ilyen gondolatokkal szemléljük hát az ősrégi, titokzatos képet, melyet a rómaiak *Salus populi Romani*-nak neveznek.

A hagyomány szerint ez az a kép, melyet Nagy Szent Gergely körmenetben vitt végig Róma utcáin 590-ben, amikor pestis tizedelte a várost. Mikor a körmenet véget ért, megszűnt a járvány, Róma kigyógyult belőle. A kép címfelirata azt akarja mondani nekünk: nála Róma, Rómán keresztül pedig az emberek nyerhetnek mindig újra gyógyulást.

A képen ábrázolt, fiatalos és ugyanakkor tiszteletreméltó alak tudást és jóságot sugárzó szeméből Isten édesanyjai jósága tekint reánk. „Mint a fiút, akit az anyja vigasztal, úgy vigasztallak meg én is titeket” – mondja Isten nekünk Izajás próféta által (Iz 66,13).

Az anyai vigasztalást Isten nyilván a legszívesebben az anya, az ő anyja által eszközli; lehet ezen csodálkozni?

E kép előtt leolvad rólunk önteltségünk, gőgünk görcsei feloldódnak, az érzelmektől való félelem és mindaz, ami belülről tesz bennünket betegek, egyszerre elmúlik. A depresszió és a kétségbeesés azon alapul, hogy az érzelmek ökonómiájában zavarok támadnak, vagy az teljesen fel is borul.

A világban ma már nem tapasztalunk meleg szívéllyességet, vigasztaló gyöngédséget, jóságot, segíteni akarást – semmi olyasmit, amire csakis a szív képes. Az olyan megismerés ridegségében, melyet megfosztottak gyökerétől, csak kétségbeesést produkál a világ. Ezért gyógyít majd meg e képnek a befogadása. Visszaadja nekünk a hit és az emberlét földjét, hogyha bensőséges szavait befogadjuk, és nem zárkozunk el előle.

A diadalív és a barlangistálló összetalálkozása megtanít bennünket átlépni az esztétikából a hitbe, amint mondtuk. Az ehhez a képhez való átmenet még egy lépéssel tovább vezethet bennünket. Az akarat és az értelem erőlködéséből segít hitet kiváltani és azt újból visszahelyezni létünk egészébe. Az esztétikát új és gazdagabb tartalommal kapjuk vissza: ha a Megváltó hívását követtük, akkor a föld szavát is új formában hallhatjuk, melyet Ő maga is elfogadott. Megnyílhatunk az Anya közelségének, nem félve a hamis érzelmességtől és attól sem, hogy a mítoszok szintjére süllyedünk le. Mitikussá és beteggé mindez csak akkor válik, ha kiszakítjuk Krisztus titkának nagy összefüggéséből. Ekkor tér vissza az elfojtott tartalom zavaros képekben feltörő ezoterikumként, melynek ígérete üres és csalóka. A Megváltó Anyjának képében jelenik meg az igazi vigasz – Isten megérinthetően közel van hozzánk, ma is. Ha ebben a templomban szemlélődünk és tudatosul bennünk ez a vigasz, akkor e templom üzenete – belső változást és gyógyulást hozva – valóban eljutott hozzánk.

Joseph Ratzinger: A remény forrásai – Ecclesia Bp 1997 26-33 o.

S A R O K K Ő

Jézus megtestesült. Nem megjelent vagy belépett a világba, hanem gyermekként megszületett a világban. Akár a többi magzatot, anyja kilenc hónapon át hordozta méhében. Mivel senki, még maga Isten se tud és nem is akar másként részt venni a teremtésben, mint így – különben szétvetné időbeli és térbeli kereteit, mint majd a Végítélet, az Apokalipszis Báránya. De addig „ember és Isten, a teremtés és Teremtő, anyag és forma kölcsönös és maradéktalan engedelmisség folytatódik”.

Isten nem belépett a világba, hanem beleszületett, semmivel se másképp és különbül, mint ahogy a földbe rejtett és hó alatti mag megmozdul, kikel és szívet hajt tavaszkor. Semmivel se másképpen – de hogy ez a másképp önmagában is mekkora csoda, arról ma még alig tudunk valamit. Amikor Szent Pál azt írta, hogy az egész mindenség áhítozik a megváltás után, mélységesen többet tudott a mindenség természetéről, mint azok a „naiv” tudósok, kik gőgjük és depressziójuk csúcán úgy vélték, hogy a mindenség egy nagy, üresjáratú mechanikus szerkezet, afféle kozmikus vekker, aminek anyagában véletlenül és főként szervetlenül teng-leng a parányi emberiség, mint holmi kondérnyi ehetetlen masszában.

Ilyen értelemben Jézus születésének és fogantatásának csodája nemcsak önmagában szívmengető titka létünknek – de egyúttal arra is ösztökéli az embert, hogy igyekezzen minél mélyebben, minél szervezesebben és minél organikusabban érteni és szeretni az univerzumot, a teremtés egészét. Régi gondolatom, hogy például a görög templom, a román templom vagy a gótikus katedrális lényegében egy-egy világmodell, s mint ilyen mérhetetlenül több (szervezesebb) a tizenkilencedik század bármelyik vekker-modelljénél. Persze, rettenetes, hogy még a hívők is Märklin-utópiákkal igyekeznek igazolni hitüket. Ahelyett, hogy

elgondolkoznának azon, mi is egy élő sejt, mi is egy élő és megmozduló csecsemő? Hogy a látszatra élettelen, de királyian létező kövek és csillagok között ugyan mi is az az összekötő vonal, az a közös áhítozás, amiről Pál beszél? Hogy vajon mi is az a tűz, ami Istent teremtő Istenné és megtestesült Istenné tette – alacsonyította – emelte? Hogy miért is képesek egyes korok valódi világmodelleket emelni, míg más korok nem? Hogy a nagy csoda valójában egy „közönséges” csecsemő megszületése. Mert az, hogy Isten megszületett Betlehemben, igazán nem titka, rejtélye a teremtésnek, hanem ennyi titok, születés, rejtély után egyetlen világos szava, sarokköve, magyarázata.

Pilinszky János: Szög és olaj – Vigília, Budapest 1982, 384-386. o.

Részlet Balázs atya 70. születésnapjára készített válogatáskötetből:

„Hitünk egyik nagyon fontos sarokpontja, hogy az örök Ige nem csak úgy leszállt hozzánk, hanem egy családba született. Kiüresítve önmagát, mindenről lemondott, de arról nem, hogy egy család ölen legyen emberré. Istállóban született, egyszerű és szegényes életkereteket választott, ám a szeretet roppant fényűzéséről: Máriáról és Józsefről nem mondott le. Szülők nélkül, a család közössége nélkül még Isten Fia sem lehetett volna normális ember.”

Barsi Balázs Breviárium – Pauker Nyomda, Budapest; 48. o.

LELKÜNK KÉPZÉSÉRE – KIÁLTÁS AZ ÉLETÉRT

A FVR, alapítójának Assisi Szent Ferencnek szándéka szerint kiemelten is életvédelmi „mozgalom”. Minthogy több mint nyolcszáz éves múltja van, ezért minden megnyilvánulásnak példaértéke is van. Nem újdonság az sem, hogy az életvédelemnek minden szempontja abból adódik, hogy Jézus Krisztusnak az ÉLETNEK követésére helyezi a hangsúlyt. Tehát mi nem a különböző tudományágak által is igazolható ártalmak ellen kívánunk fellépni csupán. Bár készséggel elismerjük, hogy minden valóban tudományos

kutatás eredménye is az életet hivatott szolgálni és szakszerű megfogalmazásaiban a saját tudományos kompetenciájának megfelelően képes rámutatni a halál civilizációjának építésére szegődött emberek életet romboló tevékenységére, mégis a mi tevékenységünk Jézus Krisztusnak az ÉLETNEK követése révén kíván elsősorban jelen lenni a társadalomban. Fontosnak látszik tudatosítani – túlhangsúlyozása pedig a jelenlegi körülmények között szinte elképzelhetetlen –, hogy az élet védelme kiemelt kötelessége minden keresztény embernek, kiváltképp az FVR-i testvéreknek. Nem nagyszerűségünk okán, hanem a megkapott kegyelem életté váltására.

Azt kívánom lelketekre kötni, hogy a folyamatos képzés kapcsán nem tudást kívánunk gyűjtögetni, mint birtokot, hanem az élet egyre teljesebb szolgálatára készülünk.

Komáromi János

SZENT KALKUTTAI TERÉZ ANYA LEVELE

Kedves Barátaim!

Ma Jézus gyermekként jön közénk újra – meg nem született gyermekként – és övéi nem fogadják be Őt. Jézus azért vált kisgyermekké Betlehemben, hogy megtanítson minket a gyermekek szeretetére.

A meg nem született gyermek – emberi magzat – az emberi faj élő tagja, akárcsak te vagy én, **az Isten képére és hasonlatosságára lett teremtve, nagy dolgokra: hogy szeressen és szeressék.** Ezért nincs választási lehetőség, ha egy gyermek megfogant. **Egy második élet – egy másik emberi lény – van már az anya méhében.** Ennek az életnek az elpusztítása abortusszal: gyilkosság. **Éppen olyan, mint bármely más gyilkosság, sőt még rosszabb is azoknál!** Mert a magzat a leggyengébb, a legkisebb, a legrászorultabb: az anyjától – tőlem és tőled – függ a pusztá léte is.

Ha a meg nem születettnek az anyja – akinek feladata, hogy óvja és táplálja életét – szándékos elhatározása miatt kell meghalnia, ugyan ki védi meg? Éppen ezért nevezem a meg nem születetteket a szegények legszegényebbikének. Ha egy anya képes megöletni a méhében saját gyermekét, elpusztítani a húsából való húst, az életéből fakadó életet, saját szerelme gyümölcsét, miért csodálkozunk a körülöttünk terjedő erőszakon és terroron?

Az abortusz – a béke hatalmas rombolója a mai világban – a szeretet legnagyobb pusztítója. Imádkozom mindnyájatokért, hogy kiálljatok az Isten mellett, az élet és a család mellett, és hogy megvédjétek a magzatokat.

Imádkozunk!

God bless you
Lu Teresa me

A LÉLEK SZEMÉVEL

A szegény Szent Ferenc abban is mása lett Krisztusnak, hogy ő is „jellé vált, melynek ellene mondanak”. *Signum, cui contradicetur.* A társak és az utódok sokszor szűkfejűek és szűkszívűek ahhoz, hogy őt, az ő szándékait, az ő történelmi misszióját, mindazt, amit igénytelen külseje és még igénytelenebb ruhája rejtegetett, a maga csodás gazdagságában, sokoldalúságában megértsék és utánéljék, és azért attól a pillanattól kezdve, hogy atyja kitagadta, az ellentmondás jelévé lőn. Innét erednek a már életében jelentkező belső harcok,

melyek még élesebbé válnak halála után és a mai történetírásban méginkább sokszorozódnak. A történelem ma se akarja tisztán látni, hogy Szent Ferenc egyszerűen, és amennyire emberben lehet, tökéletesen: *imitatio Christi*, hanem minden másban keresi az ő lényének titkát. Vannak, akik a középkor társadalmi forradalmárját látják benne és amolyan középkori jakobinust tisztelnek Assisi szentjében. Sebatier mindenáron jól vasalt Lutherpaláस्तá akarja átváltoztatni Szent Ferenc kolduscsuháját; úgy szeretnék, ha benne tisztelhetnék a középkori egyház és pápaság nagy ellenségét, akinek ne lett légyen más törekvése, mint leütni a tiarát III. Ince fejről. Mesék ezek. És most már látom, mese az is, hogy Szent Ferenc az egyéniség elvének lett volna bajnoka, az individualizmusnak, a megmerevedett hierarchikus egyház tekintélyelvével szemben. Már mint ő? Akinél jobban a papságot, pápát, püspököket, hierarchiát senki sem tisztelte, aki épp az egyházi rend iránt való mélységes, az ókeresztény szenteket utánzó tiszteletből pappá se engedte magát szentelni?

De hát most már magamnak is ellent mondok? Tehát nincs semmi különbség Ravenna és Assisi között? Tehát nincs két Krisztus-arc?

Egyszerű a válasz: ahogy vesszük a *kettőt*.

A modern szellemtörténetnek és a szellemtörténeti vizsgálódásoknak nagy hiányuk általában az, hogy még nincs kialakult, egyetemesen érvényes séma-rendszerük, kategória táblázatuk.

Nagyon messziről kellene kezdeni, ha ezt meg akarnók okolni. De tény az, akármit végy a kezembe, melyen a *Geistesgeschichte*, szellemtörténet illata (vagy inkább: divatja) érzik, azt látod, hogy a szellemnek más dolga sincs, mint minden nemzedékben *tagadni* az előbbi nemzedék szellemét. Ezért látod az *izmusokat* szép ellentétes skálában: filozófiatörténetben kb. így: realizmus, idealizmus, dualizmus, monizmus; theizmus, atheizmus stb. Néha közbeiktatnak egy harmadikat, melynek már csodálatosabb formája van: pl. *mérsékelt* realizmus; vagy *objektív* idealizmus; poli- vagy pantheizmus és így tovább. Ennek aztán azt a nevet adják, hogy: szintézis. Hát hiszen erre könnyű ráismerni: ez a hegeli hármastagozatú szellem-dialektika. Tétel, ellentétel, összetétel. Tézis, antitézis, szintézis. Már most ezt a sémát találod variálva, akármihez kezdesz, aminek a szellemhez valami köze van; pl. irodalomtörténetben, egyháztörténetben, dogmatörténetben, művészettörténetben.

Hát persze, ha ezt a sémát alkalmazzák Szent Ferencre, akkor: ő lesz az antitézis – a „középkor” tézisével szemben. Amit az Egyház, pápaság stb. állít, azt neki tagadnia kell, különben a *séma* mondana csődöt. És a szellemtörténetben is fő a séma, nem pedig maga a *szellem*, vagy méginkább: az Isten Igéje, mely maga a Szellem és az Élet.

A hiba forrása abban van, hogy a krisztusi kinyilatkoztatást és a krisztusi Egyház történetét nem lehet a hegeli kaptafára húzni. Nem akarok ebben a sémában gondolkozni, de ha már szemléltetnem kell vele a tárgyi (és történelmi) igazságot, azt kell mondani, hogy a kereszténység evolúciója épp fordítottja a hegeli dialektikának. Krisztus, az Isten-ember, aki nem lerombolni, hanem beteljesíteni jött az ószövetségi törvényt, a megtestesült Ige az ősi, eredeti, teljes *szintézis*, a legtökéletesebb összefoglalása egy személyben: Istennek, embernek, végességnek, végtelenségnek, történelemnek és örökkévalóságnak, eszmének és valóságnak, szellemnek és életnek. Ha van a szintézisben összeesése az ellentéteknek: *coincidentia oppositorum*, mint ahogy az újplatonizmus (és Kuesi Miklós) gondolta, akkor Krisztusban van a legtökéletesebb összeesés: az összekeverés, összeolvadás, átváltozás nélküli összeesése, egyesülése az isteni és emberi természetnek egy személyben. És mivel: a keresztény kinyilatkoztatás voltaképp maga *Krisztus*, az Atyának képe-mása, *imago Patris*, azért az igazi kereszténység, az igazi evangélium maga is a krisztusi létteljesség bőségét foglalja magában. Ennek az eredeti, krisztusi *szintézis*nek, hogy tovább használjam a hegeli sémát, van

antitézise. Minden heresis, eretnokség egy-egy részlet-tagadás Krisztus szintézisével szemben. Az arianizmus pl. (vagy a modern protestantizmus) tagadja az *Istent* Krisztusban; a *monofizitizmus* tagadta az *embert*. Hol marad a harmadik elem: a tézis, az *állítás*? Az is ott van: a katolikus Egyház a világ végezetéig Krisztus *állítása*. Mindenben: Krisztust állítja: *hitben*, fegyelemben, történelmében, szerzeteiben, liturgiájában, művészetében. És miért csak tézis és miért nem szintézis? Azért, mert a krisztusi szintézis végtelen, isteni bőséget nem lehet kimeríteni az egyháztörténet egy-egy századának, vagy a hívő, Krisztust utánzó lélek fölfogóképességének csészéjében.

De hogy ne gondolja valaki, hogy ez megint csak *séma*, ellentétel Hegel sémájával szemben, egyszerűen ideírom Szent Pál efezusiakhoz írt leveléből a 4. fej. 4. sk. verseit: „Egy test (Krisztus teste az Egyház) és egy lélek, amiképp hivatástok egy reménységre szól. Egy az Isten, és mindenek Atyja, aki mindenek fölött, mindenben és mindnyájunkban vagy. A kegyelmet azonban mindegyikünk Krisztus ajándékozásának *mértéke* szerint kapta... És ő maga megtett némelyeket apostoloknak, némelyeket pedig prófétáknak, másokat meg evangelistáknak, másokat pedig pásztoroknak és tanítóknak, *hogy alkalmassá tegye a szenteket a szolgálat munkájára Krisztus testének kiépítése végett*, mígnem mindnyájan eljutunk a hitnek és az Isten Fia megismerésének *egységére*, férfiúi tökéletességre, *olyan életkorra, melynek mértéke Krisztus teljessége*; hogy ne legyünk már ingatag gyermekek és ne vessen minket ide-oda a *tanítás bármely szélfúvása* emberi megtévesztéssel és tévedésbe ejtő álnoksággal. Ellenkezőleg, járjunk az igazság útján szeretetben s mindenképpen *növekedjünk őhozzá*, Krisztushoz, aki a fej, és akitől van az egész testnek az egybeerősítése és egybekötése minden összekötő íz közreműködésével, minden tagra kimért tevékenységben: így történik aztán a test növekedése a maga épülésére a szeretetben.”

Az egyháztörténet századai, korszakai mondhatni *évek*, évgyűrűk az evangéliumi mustármag ama fejlődésében, melynek célját az Apostol abban látja, hogy az egész test, azaz Krisztus egész egyháza eljusson a férfiúi tökéletességre, melynek mértéke: Krisztus teljessége. Krisztus *teljessége*: az első szintézis, melyből minden kiindul; ez a végső szintézis, mely felé minden tart: *aetas plenitudinis Christi*. Érthető, hogy az egyes emberek, akik Krisztus ajándékozásának *mértéke* szerint részesültek Krisztus kegyelméből, egész valójukkal, hitükkel, életükkel, csak *rész* maradnak az egészszel, Krisztussal szemben, csak *kép*, másolat az eredetivel, csak *tézis* a tökéletes szintézissel szemben. Magyarán: *tagok* Krisztus testében. Hogy mi az antitézis ezzel szemben, azt is megmondja Szent Pál: az eretnek tanítás szélfúvása.

Íme, az evolúció, melyben Szent Ferenc is *tétel*, de nem tagadás, rész, és nem egész; ő is Krisztus testének tagja.

Dr. Kühár Flóris OSB, Assisi, Dom Katolikus könyvek, III. 97-100. o.

A 2020-AS EUCHARISZTIKUS KONGRESSZUSRE KÉSZÜLVÉ

Súlyos igék fojtogatják a torkomat és tehetetlen igyekezetem hiábavalósága és kicsinyessége kínoz. Nekem, a szürke diáknak, nekem, a gyarló és tehetetlen teremtménynek kell beszélnem a legméltóságosabb Oltáriszentségről. Nekem, a kérdések hamuja alatt pislákoló mikronnyi szikrának, elmélkednem kell az Örök Fényesség forrásáról, az ésszel felérhetetlen fényről, hogy a fiatal nevelőnemzedék nevében alázattal rámutassak azokra a nevelői lehetőségekre, amelyeket a társadalomnak, s nekünk nevelőknek az Eucharisztia nyújt.

A benne virágzó szeretet, jóság, egyetemesség átöleli az egész világot. Megtalálsz a metropolisok freskós, cirádás, zenés-csendű dómjaiban s a falvak haranglábas, szüette gerenda által tartott, meszelt kápolnáiban. Övé a fény és a dicsőség: a monumentális mesterorgonák és kórusok gyönyörű himnuszai; a tízpapos szertartás misztikus pompája –, s övé a szegénység: a tanyák dűlőit járó falusi káplán és a kendős-bugyros tanyasi nép egyszerű áhítata, a gyertyacsonkok sántikáló lángja s az ütött-kopott sípládák szegényes nyegegése.

Ott van mindenütt kenyérré egyszerűsödve, s erejének végtelenségével meghihleti a rideg emberi szívet, hogy közelebb emelkedhessék hozzá: a Fényhez, a Jósághoz és az Igazsághoz. Szüksége van rá mindenkinek: fiatalnak, öregnek, de elsősorban a gyermeknek, aki még nem gyalogolt át a lehetőségek mezején.

A gyermeki lélek belesír a rohanás mostohaságába. A jövő viaszának tiszta felületébe istentelen kezek belekarcolják a bűn bonyodalmas ábráit. A gyermek fűjja a környezetéről metszett szellemi bürökudát. Az ösztön ébredésének karikásszemű, szomorú tévelygője elveszti a talajt...

Itt a gyönyörű alkalom, hogy mi, nevelők kézen fogjuk a kor viharverte hajtasát, és elvezessük az Eucharishtiához, hogy egy életre szóló megigazulást csillogjon szívébe a monstrancia napsugara.

Krisztusban az Erő! – az az erő, amely a pedagógia dzsungelében kihangsúlyozza a nevelés örök irányát. Mert hiába folytonos, tudatos, tervszerű hatás a nevelés, ha tervszerűsége szűkkörű, ha hiányzik belőle a krisztusi gondolat, és ha nincs transzcendens célja; nem nevelés az, még akkor sem, ha a kollektívizmus lobogója lebeg fölötte. Nekünk nevelőknek, akik egy kicsit közelebb állunk a tanítók Tanítójához – kötelességünk a papság után az, hogy Isten lerombolt földi trónusát a lelkekbe visszaállítsuk azzal, hogy a jövő arcukat átformáljuk az Eucharisztia segítségével. Szép feladat! És hálás, mint a föld... a föld, amely kenyeret adott. Jóságú, fehér kenyeret... amelynek ízében van könny és verejték, jaj, fohász és nóta... a mi kenyerünk! A kalásztól zsongó, csók-hangos magyar róna áldása... és ezt a kenyeret alakítja át Jézus Istenné. Hogy örök legyen, hogy tápláljon, hogy neveljen, hogy visszazálljon a falvakba a röghöz; hogy visszazálljon a nép szívébe az átlényegült Anyag, rajtunk, nevelőkön keresztül. Vissza a forráshoz, a kenyérnek kemence-meleg egyszerűségéhez...

Gyönyörű körforgása az életnek! Különösen minket, nevelőket tanít, főképp minket, fiatalokat, akik még nem gázoltunk a tévedésekbe, akik már okultunk a történelem tragédiájából, a politikai rendszerek csődjéből, a szociális nyomorúságból, amelyekért a nevelés a felelős. Mi majd a jövőt nem emberi akaratra, elméletekre és rendszerekre alapozzuk (ez másodlagos kérdés), hanem az Eucharisztia örök pedagógiájára. (.....)

Mert soha nem volt annyira fontos és annyire döntő, hogy az elmúlt század rosszul értelmezett liberalizmusával és a bölcs vagy nagyképű ideológusok téveszméivel fertőzött örök ember eljusson Krisztus keresztjéhez. A magára eszmélésnek, a tisztánlátásnak, az új életre ébredésnek megrendítő csodáját várjuk az Eucharisztikus Kongresszus

világdemonstrációjától, amellyel hazánk ismét betölti tradicionális bástya szerepét Kelet barbársága, Nyugat újpogánysága, ill. totalizáló törekvései között.

Kerecsendi Kiss Márton: Az eucharisztia és a nevelés – Beszéd, 1938)

EGY SZEKULARIZÁLT TÁRSADALOMBAN ÚJRA FÖLFEDEZNI ÉS MEGÉLNI A LÉNYEGET

A történelem során a hatalomvágy, saját álláspontunk erőszakos képviselője és az állammal való kapcsolat ránehezedett a kereszténységre. Adódik tehát a kérdés: milyen szerep betöltésére hivatottak a keresztények egy szekularizált társadalomban?

Az egyháznak le kell mondania minden hatalomról, ez azonban nem azt jelenti, hogy föl kellene adnia kovászszerepét. Igen, az élet minden területén kovásszá kell válnia. Mindenféle hatalomtól megszabadulva az egyház számára egyetlen dolog marad meg: szerény és diszkrét ragyogása, amelyet a történelmi lehetőségei, helyek és adottságok tesznek hol jobban, hol kevésbé láthatóvá.

Az egyháznak arról is le kell mondania, hogy a társadalomra kívülről hasson. Csak belülről képes befolyással lenni rá, a megvilágosult értelem és a szív által, valamint olyan kezdeményezéseken keresztül, amilyenek ezekből fakadnak. A keresztények szerepe nem az, hogy harcoljanak a szekularizáció ellen, mert azt mostanra már ténynek tekinthetjük, hanem az a dolguk, hogy azt pozitívvá tegyék, és így az egyház számára lehetővé váljon, hogy kovász legyen, és ne hatalom, és a létezés leglényegesebb kérdéseit tehesse fel, amelyekre a szekularizációnak semmilyen válasza sincs. A keresztényektől Isten talán olyan teremtő lelkiséget vár, amilyen képessé teszi őket arra, hogy belülről, fokozatosan változtassák meg a kultúra és a társadalom alapjait. Ma mindez nagyon fontos, mert mostanra szabadultunk meg az olyan kereszténységtől, amely csupán valamelyik közösség, nemzet vagy állam ideológiája. Megszabadultunk az inkvizícióktól, s attól a kényszertől, hogy befolyásosak és fontosak legyünk. A történelemben talán most először válnak a keresztények szegénnyé és szabaddá. A kevésben és az egyszerűségben való nyitottság sok mindennek a tudatára ébreszt, és visszatérünk a lényeges dolgokhoz. A lényeges megtalálásának újbóli öröme és ugyanennek a megélése egy olyan egyházban, amilyent személyesen és tudatosan akarunk, korunknak nagy előnye. A találkozó pedig pontosan ennek az örömnak és bizalomnak a légkörében zajlanak Taizében.

Olivier Clément, Taize: Értelmet találni az életünknek – Kairosz Kiadó, 2010, 85-86. o.

Bruno Ferrero: Az anyóka, aki Istent várta

Élt egyszer egy idős asszony, aki nap, mint nap hosszú órákon keresztül alázatosan imádkozott. Egy nap Isten hangját hallotta, aki így szólt hozzá:

– Ma eljövök, és meglátogatlak téged.

Képzeljétek csak el, micsoda örömet és büszkeséget érzett az asszony. Csinosítani kezdte otthonát, kitakarított, tésztát gyúrt és süteményt sütött. Aztán felvette a legjobb ruháját, és várni kezdte az Úr érkezését.

Egy kis idő múltán valaki kopogtatott az ajtaján. Az anyóka sietett, hogy ajtót nyisson. De csak a szomszédasszony volt, aki egy kis sőt akart kölcsön kérni. Az anyó elküldte:

– Az Isten szerelmére, azonnal menj innen, most nincs időm erre a butaságra! Istent várom az otthonomba! Na, menj már! – és becsapta a megbántott asszony orra előtt az ajtót.

Kicsit később megint kopogtattak. Az asszony megnézte magát a tükörben, megigazította a ruháját és futott az ajtót nyitni.

De ki volt az? Egy óriási kabátot viselő kisfiú, aki gombokat és szappant árult fillérekért. Az öregasszony így tört ki:

– A Jóistent várom. Nincs egy csepp időm se. Gyere vissza máskor! – és a gyerek orrára csapta az ajtót.

Azután megint kopogtattak. Az öreganyó kinyitotta az ajtót, és egy rongyos, sápadt öregembert látott maga előtt.

– Egy szelet kenyeret, legyen akár száraz is, és ha megengedné, hogy egy pillanatra megpihenjek a lépcsőjén – kérte könyörögve az öreg.

– Ó, ne! Hagyj békén! Istent várom! És takarodj le a lépcsőmről! – mondta bosszúsan az öregasszony.

A szegény ember sántikálva odébbállt, az öreganyó pedig visszatért és várta az Istent.

Teltek az órák és a nap nyugovóra tért. Eljött az este és Isten nem érkezett meg. Az asszony mélyen csalódott. Végül úgy döntött, hogy nyugovóra tér.

Furcsamód rögtön elaludt és álmodni kezdett.

Álmában megjelent neki a Jóisten és ezt mondta:

– Ma háromszor jöttem el hozzád, és te háromszor utasítottál el.

M E G H Í V Ó
A HEGYVIDÉKI
KULTURÁLIS SZALON

tisztelettel meghívja Önt és kedves Családját

2016. december 2-án 16 órakor

KOMÁROMI JÁNOS
festő és grafikus

adventi kiállításának megnyitására.

A kiállítást megnyitja a művész fia,

Komáromi Előd OFM

Helyszín: Budapest XII. Böszörményi út 34/a.

A Ferences Világi Rend Képzési levele
Megjelenik kéthavonta
„Ingyen kaptátok, ingyen adjátok”
Kiadja a FVR Országos Tanácsa
belső használatra
1024 Budapest, Rómer Flóris u. 4.
Összeállította: Komáromi János ofs